POŠTARINA U GOTOVU. CIJENA 3 D

OBITELJ

BR. 3

NA EUHARISTIJSKI KONGRES U IRSKU!

Nakon veličanstvenih svjetskih euharistijskih kongresa, što su održani u posljednjih deset godina u Rimu, Nizozemskoj (Amsterdamu), Sjevernoj Americi (Čikagu), Australiji (Sydneyu), Sjevernoj Africi (Kartagi), bit će u lipnju godine 1932. održan novi trideset i prvi svjetski euharistijski kongres u Dublinu, glavnom gradu Irske. Cijeli katolički svijet upire sada oči u domovinu simpatičnog i katoličkoj Crkvi nada sve odanog irskog naroda, gdje se sprema najsjajnije uzveličanje Euharistijskoga Spasitelja i gdje će vjekovnim borbama učvršćeno katoličanstvo Irske okupiti oko sebe sve katoličke narode svijeta, da manifestira poklonstvo Spasitelju Kristu Kralju u Presvetoj Euharistiji.

Godine 1932. slavi irski narod 1500. godišnjicu, kako je u Irsku došao sveti Patrik, apostol Irske, koji je irskom narodu donio svijetlo Kristove vjere. Već tisuću i po godina stoji irski narod vjeran katoličkoj vjeri i tu je vjernost svoju posvjedočio sjajnom nepokolebivošću u nebrojenim kušnjama, svetošću golemoga broja svojih mučenika i svetaca te divnom gorljivošću bezbrojnih svojih misionara. Irska je kolijevka kršćanskih vjerovjesnika od najstarijih vremena pa sve do dana današnjega, te su irski vjerovjesnici raspalili svijetlo kršćanstva ne samo po mnogim krajevima sjeverne i ostale Evrope, nego i daleko preko širokih mora i oceana. Sredovječna povijest Irske je jedno od najslavnijihi poglavija u povijesti cijele Crkve katoličke. A što su sve Irci radi vjere katoličke morali podnijeti sve do najnovijega vremena i kako su radi ljubavi prema svetoj vjeri bili proganjani iz vlastite domovine svoje, poznato je svima narodima svijeta.

Zato je velikom radošću odjeknulo po svim kontinentima i zemljama, kad je za godinu 1932. izabrana Irska, da se u njoj manifestira svjetsko slavlje Euharistijskom Kralju. I što se više približuje vrijeme toga svjetskoga euharistijskoga kongresa, pokazuje se među svim katoličkim narodima sve jače natjecanje, koji će svojim sudjelovanjem o tom slavlju brojnije se pridružiti irskom narodu. Nijedan katolički narod tu ne smije manjkati, svaki mora biti na tom kongresu u Irskoj zastupan, da blagoslov Euharistijskoga Spasitelja obaspe sve narode, kao što je obasuo irski narod. Iz velikih naroda Evrope i Amerike javilo se dosad već i po više tisuća učesnika, a i od manjih nijedan ne će u razmjeru da zaostane, te se već sada računa, da će Irska prigodom ovoga svjetskog euharistijskoga kongresa imati prilike pozdraviti milijun katoličkih hodočasnika iz cijeloga svijeta.

Ni mi katolici Hrvati ne ćemo da zaostanemo za drugim katoličkim narodima. Upravljamo dakle poziv svim katolicima naše države, da se ovom euharistijskom pohodu u Irsku pridruži svatko, kome je to iole moguće. Što su Irci katoličkoj Crkvi na sjeveru Evrope, to smo mi katolici iz ovih naših krajeva uvijek bili na jugu Evrope. Ta sličnost između irskih katolika i nas u ljubavi i neslomivoj odanosti Euharistjiskom Spasitelju neka bude što jače manifestirana ovom prilikom. Zato će svaki, koji se ovom pohodu pridruži, pridonijeti u ime našega naroda častan dio slavi Euharistijskoga Kralja i doživjeti duhovnu radost, za kakvu se evo pruža tako rijetka prigoda.

Pohod polazi iz Zagreba 13. lipnja a vraća se 30. lipnja 1932. Vodstvo pohoda povjereno je od Permanentnog odbora za euharistijske kongrese Jronimskom putničkom odboru u Zagrebu (Trg Kralja Tomislava 21), kojemu treba upravljati sve upite i prijave. Ako se prijavi veći broj učesnika, što se pouzdano nadamo, imat ćemo i mi posebnu sekciju na tom kongresu, kao što imadu i drugi katolički narodi na pr. Česi, Poljaci i dr. Da se to omogući, potrebno je, da svatko što prije prijavi svoje učestvovanje u tom pohodu, tkogod bi se mogao pridružiti.

ZA PERMANENTNI ODBOR ZA EUHARISTIJSKE KONGRESE:
Predsjednik Perm. Odbora za euharistijske Kongrese Biskup Josip dr Srebrnić.
Za Jeronim. putnički odbor: Dr Stjepan Markulin, predsj., Dr Josip Andrić, tajnik.

PROGRAM POHODA NA EUHARIST. KONGRES U DUBLINU 1932.

Ponedjeljak 13. lipnja odlazak iz Zagreba u 16,35; — utorak 14. lipnja: Dolazak u Milano u 13.15; — srijeda 15. lipnja: odlazak iz Milana u 7.05; — srijeda 15. lipnja: dolazak u Pariz u 22.28; — 16., 17., 18. lipnja: boravak u Parizu; — 18. subota: odlazak iz Pariza u 20.50; — nedjelja 19. lipnja: dolazak u London u 6.05; — 19., 20., 21. lipnja: boravak u Londonu; — 22. lipnja, četvrtak: odlazak iz Londona u 8.09; — 22. lipnja: dolazak u Dublin u 18.00; — 22. lipnja u 20 sati veliko zajedničko zborovanje. — 23. lipnja: u 7, 8, 9 i 10 sati pontifikalne sv. mise u svim dublinskim crkvama, a u 11 sati u katedrali. U 13.30 sati skupština svećenika. — U 15.30 sati zajedničko zborovanje i sastanci sekcija pojedinih naroda. — U 20 sati glavno zborovanje muževa u parku Phoenix. Pontifikalni blagoslov kardinala legata (zastupnika Sv. Oca Pape). — 24. lipnja: Prije podne pontifikalne službe Božje u svim crkvama. U 13.30 sati sastanak svećenika. U 14.30 zajedničko zborovanje i sastanci narodnih sekcija. — U 20 sati glavno zborovanje žena. — 25. lipnja: Pontifikalna služba Božja u parku Phoenix i zajednička sv. pričest djece. Inače slobodno razgledavanje grada i okolice. — 26. lipnja: svečana pontifikalna sv. misa, koju služi kardinal-legat u parku Phoenix, a iza toga svečana euharistijska procesija. — 26. lipnja: poslije podne odlazak iz Dublina. — 27. lipnja: odlazak iz Londona u 9 sati. — 27. lipnja ponedjeljak: dolazak u Calais u 12.15 — 27. lipnja: odlazak iz Calaisa u 15.06 (preko Strasburga). — 28. lipnja utorak: dolazak u Zürich u 7.26. — 29. lipnja: odlazak iz Züricha u 7.43 (preko Insbrucka). — 30. lipnja četvrtak: dolazak u Zagreb u 12.30 sati. — Cijena za putovanje, stan, hranu i prijenos prtljage **7.000 Din.** Putuje se u III. razredu brzoga vlaka.

Stalne prijave treba poslati do 1. travnja 1932. S tom stalnom prijavom treba poslati i 2000 Din kapare. Ostatak svote treba uplatiti do 1. svibnja. Prijave prima: JERONIMSKI PUTNIČKI ODBOR, ZAGREB, Trg Kralja Tomislava broj 21.

KNJIŽEVNI SUSRETI

Dva prijevoda SIGRIDE UNDSET na ćirilici. Kako sad u »Obitelji« izlazi roman »Proljeće« od Sigride Undset, zanimat će mnoge, da su u Beogradu izašla već 2 romana ove slavne katoličke spisateljice. Među redovnim izdanjima izdala je naime Narodna Knjižnica u Beogradu i dvije knjige te velike norveške književnice »Materinstva« i »Simonsen«.

»M a t e r i n s t v a« je roman majke i djeteta. To je psihologija djeteta od prvih dana života, kad ugleda prvo svijetlo. Tu nema mnogo radnje, i cijelim romanom defilira samo nekoliko lica. Mati i dijete. Odnos pun malih, sitnih srdačnosti, nekome nerazumljivih i tuđih, a majci tako velikih i značajnih. Ljubavi je puna ova knjiga. Sreća se ne nalazi u velikim stvarima, koje susrećemo u životu, već se ona sastoji od malih, sasma malih, srdačnih događaja, koje moguće inače ne bi ni zamijetili. Ona prolazi uz nas svaki dan, dodiruje nas svojim eternim dlanom i treba imati vrlo dobra osjetila, da ne prođe uz nas nevidljiva. Mnogo muke, brige, patnje i boli očekuje svaku majku. Ali i mnogo sreće. U tom se sastoji roman »Materinstva«. Njegova je ideologija jasna, čim se naslov pročita: Undsetova zastupa brak, osnovan na principima kršćanske religije. Ona svoj ideal brani tokom cijele knjige, koja je sva himna majci i materinstvu. Radi toga ima u knjizi stranica, koje imaju posve programatski karakter: problem se tretira u dialogu. Neke su stranice pune lirike. To je unutarnji, topli razgovor majke s djetetom, nevidljiv nama stranima.

»S i m o n s e n«, drugo prevedeno djelo Sigride Undset, spada među njene prve radove, a uzeto je iz zbirke pripovijedaka »Jadne sudbine«, koja je izašla u doba, kad se slava njene autorice tek počela širiti. To je priča iz svagdanjeg života, koja obrađuje život malih, neznatnih ljudi, koje svugdje susrećemo i koji nikome ne upadaju u oči. Simonsen je otac dvoje djece. On je slabić i moralno i duševno. Nesposoban da se okrene u životu parazitira na leđima zakonitog sina, koji mu neprestano nalazi nova namještenja, koja Simonsen nikada dugo ne zadrži, i svoje druge žene, koja ga voli baš zato, jer je dobričina i slabić. Radi svoje mlitavosti ne može da izdrži ni na jednom poslu, gdje ga ubrzo otpuštaju. Tada opet dolaze nove muke: treba moliti sina, da mu nađe novo mjesto. Simonsen je star, pa se tome nije ni čuditi. U dubini srca on je dobar, moguće i posve dobar, ali je mlitav u tolikoj mjeri, da se to gubi. A mlitava i banalna su i gotovo sva lica u ovoj knjizi, izuzevši drugu njegovu ženu, koja se raspinje u svom radu. Licemjerni i lakomi na bolja mjesta, bez prave moralne podloge i željni samo dobrih položaja, to su ljudi, od kojih je sastavljeno dobrim dijelom i naše današnje društvo.

Nesumnjivo je da te dvije knjige ne mogu posve reprezentirati plodni rad Sigride Undset. »Materinstva« daju uvid u njega. »Simonsen« ponešto zaostaje, ali je cijela priča toliko provijana životom i toplinom, da djeluje neposredno.

J. K.

BROJ 7 OBITELJ

U ZAGREBU 14 VELJA

DESET GODINA NA PAPINSKO

PRIGODOM DESETE GODIŠNJICE PAPE PIJA XI.

U doba, kad cijeli svijet više nego ikad čezne za velikim i snažnim ličnostima, kojih danas tako malo ima, stoji na čelu katoličke Crkve Papa Pijo XI., kojega veličinu priznaje nesamo ono 350 milijuna katolika, nego i sav ostali kulturni svijet. Sada se navršilo evo ravno deset godina, kako je zasjeo na prijestolje sv. Petra, i taj je decenij njegova vladanja tako bujan velikim djelima i epohalnim potezima njegove vladavine, da je doseg svega toga danas još teško prosuditi i ocijeniti. Cijeli niz sjajnih enciklika i uspjelih ugovora s raznim državama, provedba Katoličke Akcije po katoličkom svijetu i sve veće raširenje misijske akcije u mimokršćanskom svijetu pc kazuju jedinstvenu lini neumornoga nastoja za proširenje i pro ljenje katolicizma one duhovne vlast ima da obuhvat svijet, svakog po svako djelo, sva sku zajednicu i s šu. Modernost i vidnost snažna lježja života i pe Pija XI. O Papa, koji stav žbu Crkve rad svoju vlastitu r cijelome svijetu štampe i kina na duhovni živ najveći dio vije prvo mjesto u vrednotama. Ka davno po nesreć stajao na ruševi

spasav vijes po

VIJET

NAPISALA
S. BERNARDINA HORVAT

ajka,« govore ljudi.
ala svima i jugovina.
lijeska, i jaglac se
ieca po grmovima.
o što se niko ne
dane uzme ki-
glavom.
Ovo nam se

Bilo je
ma te
oota
oa

otkrilo. Eh, žalosno je to onda bilo! Sjeća se, kao da je jučer bilo. Izgorjela pojata, izgorjela štala, izgorjela kuća, sve, sve. A njegova Manda sjedi na garištu i bulji, bulji u zemlju. Ne može ni da govori, ni da plače. Na jednom joj koljenu Mijat, na drugom Ruška. Jelica se stisla uz majku. Svi šute, a on ih gleda, gleda, htio bi da ih pojede očima, samo da ih ne vidi onako jadne. Eh, kad nije onda pamet izgubio, ne će nikada! Prikučio se k ženi, uhvatio je za obje ruke, pa joj gleda u oči.

»Mande! Mande moja, de reci: Hvala Bogu!« šapće joj, a srce mu puca.

Ona ga gleda izgubljeno i prazno dugo, dugo. Najedamput joj suze zališe oči. »Hvala Bogu!« uzdahnu, pa pritisnu ovo dvoje nejačadi uza se. h, žalosno je to bilo! I tako gazdi Lovri nije lo ništa osim imena »gazda«. No Bog je pro-
Prodao Lovro grunt, pa sagradio novu
Sagradio i štalu. Uzeo tuđu zemlju »na-
radio i hranio svinje. U svinjama bio je
ike. Uvijek bi pred Božić prodao po de-
ovljenih svinja, a novcem bi namirivao
potrebe. I nije se nikad gladovalo.
bilo, no kruha je bilo vazda. A što
ilo je sreće i zadovoljstva. Lovro je
krv upisao, da im je Bog gospo-
štogod daje, dobro je. »Hvala
riječ, koju su djeca navikla slu-
n se uši otvorile.

umiralo najstarije dijete Je-
snaest godina, lijepa kao
njegova Manda kod kre-
leda sad oca, sad majku,
:

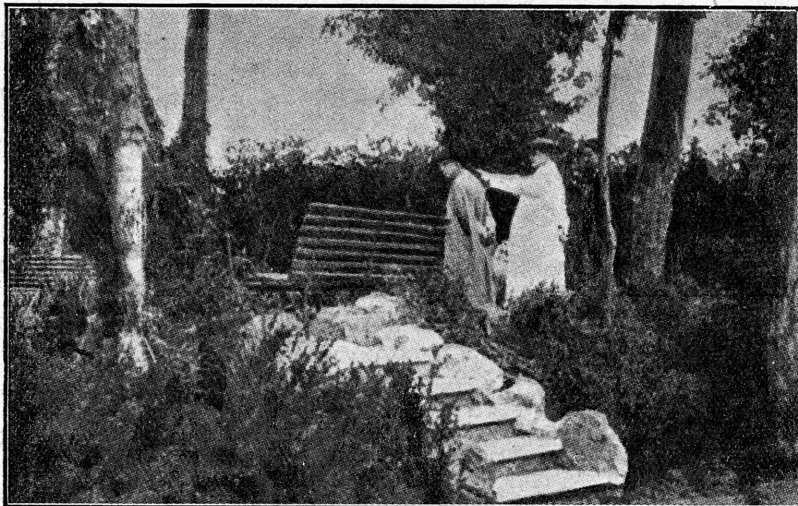
plakati!«

a, hvala Bogu, Ruška
kao jabuke. Ruška
, a za koju godinu
jske godine umrla
mlađe dijete, mali
, ako ne će brat
anila troje svojih,
ga k sebi. Sad je
a Manda ga mi-
ć hoda, trči, igra
e kuća. E, kako
i ga vole, a mali
Cijeli dan trči ili
se naigra u dvo-
poteže strinu za

nda sva u poslu.

k, pa će nina dati

PAPA PIJO XI.
NA SVOJOJ ŠETNJI
PO VATIKANSKIM
VRTOVIMA

Nema druge nego da strina ostavi sav posao, pa da Nikici odreže kruha. A Nikica veseo trči s kruhom svojoj maci.

E, hvala Bogu, sve je sretno i zadovoljno u Lovrinoj kući. Ove je godine uhranio Lovno devet svinja. Milina je pogledati, sve jedno gojnije od drugoga. Nema takvih ni u tri sela. Gazda Lovro uživa u svojim hranjenicima. Nego ove godine prošao i Božić, a gazda Lovro još ne prodaje svinja. Jesenas bile niske cijene, a Lovro ove godine treba novaca.

»Pričekat ću do Božića,« mislio je u sebi, »pa ću ih prodati mesaru.« On ga je i tako već nekoliko puta pitao za svinje. Najvoli kupiti Lovrine svinje. No Božić došao i prošao, a gazda Lovro ne prodaje svinja. Nikako mu nijesu cijene po volji. Jugovina je i njemu pomrsila račune.

Danas pred crkvom nešto se Lovro zabrinuo. Kod Tune — kažu — parnulo najljepše svinjče. Da ne bi došla kakva pošast u selo? Bit će najbolje da pošto po to proda svoje svinje. Eto, sad je baš zgoda. Vašar je pred vratima. Ili da ih proda mesaru?

Dan je bio topal, zemlja suha, sunce je sjalo kao sred ljeta, kad su ljudi izlazili iz crkve.

Gazda se Lovro nije kao obično zadržao u razgovoru pred crkvom, nego je pošao ravno kući. Ruška i Mijat još nijesu bili kod kuće. U kući je Manda kuhala ručak, a Nikica je bubnjao po nekom starom loncu i pravio »muziku« mački, koja je kraj njega na klupi spavala i pri svakom udarcu u lonac još jače stisnula oči. Lovro pođe ravno ka krmetnjaku i otvori vrata.

»Gic! Gic!« vabio je svinje, a one se lijeno dizale i jedna za drugom izlazile u dvorište. Gazda Lovro bi svaku dočekao i počešao malo po hrptu.

»O gico, o gicane!« veselio se Lovro i vabio ih sve dalje od krmetnjaka. Puste li debljine! Jedva stoje na nogama. Pa od pustog sala ne mogu ni da rokću, nego samo pušu. Baš su za mesara. Lovro ih gleda, pa se smije. Na kućnom se pragu pokazala i Manda zasukanih rukava i zažarenih obraza.

»E, baš me danas svrbe dlanovi,« poče ona kao u šali, »bit će para kao pljeve.«

Lovro se počeša po glavi.

»Stara!«

»Čujem.«

»Ja bih sjutra otišao do mesara, da se dogovorimo, pa da prodamo ovo naše sirotinje.«

»Pa i ja mislim, da bi bilo vrijeme,« jedva dočekala Manda, »mogli smo već i prije.«

»Ma eto, tko bi znao!«

»E pa ništa! Hvala Bogu! Sad su baš za mast.«

»A vašar je pred vratima.«

»Trebat će novaca.«

Lovro se naslonio laktom o plot, pa se nešto zamislio.

»Stara!«

»Čujem.«

Lovro se malo nakašlja.

»Pa da o pokladama udamo našu Rušku.«

Mandi se zacakliše oči.

»U ime Božje!« šapnu gutajući suze. »Vrijeme je.«

Lovro se opet zamislio. Već je pred sv. Katu dolazio Grgin Šimo, da isprosi Rušku, no Lovro je ne dade.

»Mlada je još ko rosa, ima vremena da čeka.«

Otišao Šime tužan i ljut. Ukućani htjeli, da ga ožene s drugom djevojkom, no on ne će ter ne će. Rušku ili nijednu! Žalostila se i Ruška, što je otac ne da, ali kako je bila naučna slušati, pokorila se svemu. Zapravo i nije bila kriva Ruškina mladost. Gazda Lovro nije imao novaca, a htio je da Rušku lijepo opremi. Iako je sirota, ipak mu je jedinica. Što može dati, dat će joj. Ne će ona gola i bosa u tuđu kuću. Eto to je bio glavni uzrok, zašto je odbio prosce. Sada, kad proda svinje, imat će dosta, da opremi Rušku. Na vašaru nabavit će joj sve, što treba.

Sutradan ranom zorom odvezao se Lovro u grad k mesaru. Manda nije mogla da ne kaže kćeri, da će je otac udati. Ta znala je, da Ruška u duši puno trpi radi Šime. Voljela ga je.

Ruška je odmah poručila po Maricu, Šiminu sestru. Sastale su se u šljiviku kraj plota.

»Šta je, seko?« uplašila se Marica. A Ruška se samo smije, sve joj obrazi gore od uzbuđenja.

»Eto, hoće dado da me udaje.«

»Hoće li?« ciknu Marica pa poskoči.

»Reci Šimi, nek me dođe prositi u subotu.«

»Hoću, hoću, slatka moja!« zagrli je Marica i poljubi u čelo. Obje se djevojke rasplakaše. Ta bile su najbolje prijateljice još od školskih dana. Uvijek su zajednički dijelile radost i žalost.

Pod noć se vratio i gazda Lovro iz grada. Bio je neobično zadovoljan i veseo.

»E stara,« vikao je još na pragu, »sve je u redu! Primio sam već i kaparu.« Pri tome je Lovro udarao po torbi, u kojoj su zvečali dinari.

»Hvala Bogu!« veselila se Manda. »Pa kako ste se pogodili?«

»Lijepo. Ono najdeblje ostavit ćemo za kuću, a druge ćemo sjutra tjerati k mesaru.«

»Već sjutra?« čudila se Manda.

»E treba gledati, dok je lijepo vrijeme. Mijate!« viknu sina, koji je baš ulazio u sobu, »sjutra zorom da si spreman, tjerat ćemo svinje u grad. A ti, curo,« okrenu se smiješeći Ruški, »spremaj darove, jer su ti svatovi pred vratima.«

»Ta nemoj, dado,« smijala se tobože Ruška, kao da ništa ne zna o tome.

»Ne šalim se!« uozbiljio se Lovro, — pitaj majku.

»Šta mene?« branila se tobože Manda, »nek dado govori, u njega su novci.«

Lovro se još više udobrovoljio.

»Ala ćemo šetati po vašaru, kćeri! Opremit će tebe dado, ne boj se! Ne ćeš ti ko sirota u tuđu kuću. Imaš ti, hvala Bogu, još svoga dadu i svoju nanu.« Ruška se od veselja zarumenila kao jabuka, dok ju je majka milovala po kosi i okrajkom marame brisala suze.

»Dado!« javi se i Mijat.

»Šta je, sine?«

»Nemoj da zaboraviš, da si mi obećao novo odijelo.«

»Ne boj se, sine! Bit će, bit će svega. Do nedjelje bit će i novo odijelo.«

Mijat je sijevao od sreće. Eh, sad će i on među momke. Sad će moći da im ravno pogleda u oči.

»A moj Nikica?« podignu strina maloga u naručje, »što će dado kupiti Nikici?«

Lovro uhvati maloga, pa ga posadi u krilo.

»Nikici ćemo kupiti kolača, šećera i smokava. Je li Niko?« milovao ga stric po glavi.

»Nikici kojaca, kojaca,« opetovalo je dijete plješćući ručicama.

Sve do kasno u noć razgovaralo se, snovalo i kovalo. Gazda Lovro je bio mekan kao vosak. Tko zna, kako bi se još dugo bio zavukao razgovor, da Manda nije neprestano opominjala, da je već kasno i da sjutra valja zorom uraniti.

Legoše, no zaspao je samo mali Nikica. Ostali nisu mogli da spavaju jedni od sreće, drugi od brige. Ruška je zatvorila oči i gledala svoje svatove. Bože, takvih svatova još nije bilo. Nikad »mlada« nije bila obučena kao ona. A njezin Šimun! Kao slika! I kad je napokon umorna od fantaziranja zaspala, vidjela je u snu samo djevere, djeveruše, župnika, oltar i svoga Šimuna.

Mijat je opet sanjao o svome odijelu. Mora da je sanjao vrlo živo, jer se nekoliko puta glasno u snu nasmijao. Često se budio. Svima je noć bila duga, duga kao dvije druge. Kad je svanulo, prva se probudila Manda. Prodrmala je Rušku, pa obje tiho iziđoše iz sobe. Ruška još nikako nije mogla da se otrese svojih sanja. Jedva je naložila vatru, nikako joj posao nije išao za rukom.

Kad je mlijeko uzavrilo i doručak bio spreman, probudiše Lovru i Mijata. Brzo se opremiše i s nekim svečanim raspoloženjem sjedoše k stolu.

»Mijate!« brinuo se Lovro, »ti ćeš upreći konje. Ono dvoje najdebljih nek se vozi, a druge ćemo tjerati pored kola. Hajde, sine, hajde skoči!«

»A ti, Ruško, donesi kukuruza. Ja ću istjerati svinje, pa im malo pospi ovdje u dvorištu.«

Dok je Ruška otrčala po kukuruz, uputio se Lovro prema krmetnjaku, da pusti svinje.

Uto se probudio i mali Nikica, pa dotapkao u kuhinju. Nije bio njegov običaj, da se rano diže, ali sveopća žurba i uzbuđenost podigla i njega na junačke noge. Uhvatio se strini za suknju, pa joj ne da mira.

»Mande! Mande!« raču se najedamput Lovrin glas iz dvorišta.

»Eto me!« pomoli se Manda na kućnom pragu. Sva se strese, kad ugleda Lovru. Stajao je kraj otvorenog krmetnjaka blijed kao stijena. Manda pritrča. »Što je zaboga?«

Lovro zategnu usta na gorak smijeh i mahnu rukom prema krmetnjaku. U krmetnjaku je ležalo šest svinja kao šest panjeva. Ispružili papke, protegnuli modre gubice hladne i drvene. Ono sedmo još bi katkad trznulo nogama, a osmo i deveto još je disalo i teško roktalo.

Na majčin vrisak doletješe Ruška i Mijat pa i mali Nikica. Zaprepastiše se.

»A joj!« zaplaka Ruška. »Pa sinoć su još bili veseli i zdravi!«

»Kuga! Kuga!« lamala je Manda rukama. Samo je Lovro stajao nijem i suh naslonjen na vrata otvorenoga krmetnjaka. Drhtavom je rukom gladio prosijedu kosu. Napokon sabra svu snagu. »Djeco moja, hvala Bogu!« Mijat stao pa ga gleda. Nabrekle mu žile na vratu, sva mlada krv skočila u glavu, tjera mu suze na oči. Usnice mu dršću, nešto bi htio da vikne. Manda protrnu. Gleda ga samo i kao da mu predriče, suhe joj usne šapću:

»Hvala Bogu, sine! Hvala Bogu!«

Mijat kroz suze gleda nju, gleda oca kao Božjega sveca pa kao da mu se nešto otkinulo od srca, provali i njemu s uzdahom na usta:

»Hvala Bogu!«

Ruška sjela na kućni prag, pa plače, plače da ti srce puca.

»Nemoj, kćeri!« miluje ju otac, a sve mu koljena klecaju.

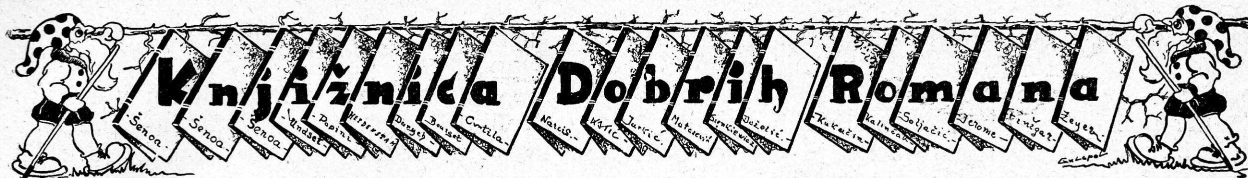
Ona uhvatila njegovu ruku pa je ljubi.

»Hvala Bogu, dado!«

I mali Nikica sve skakuće oko strine, diže nožicu pa tepa:

»Kepala gica, fala Bodu, fala Bodu!«

(Svršetak na str. 106.)

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

Skoro nikada nije spominjala godine, koje je preživjela kao udata žena u Kristijaniji upravljajući velikom kućom. Nikada nije dolazila u doticaj sa svojim znancima iz toga doba. Ona se njima uklanjala, a ne oni njoj. Torkild je čuo, kako su se njegova majka i gospođa Wegner o tome razgovarale. »Ta oni su ti svi bili prijatelji i spremni da ti pomognu, kad ti je muž umro,« rekla je njegova majka. »Da, nema sumnje.« »Ali radi Roze...« nastavila je gospođa Christiansen »... ti znaš, da bi za nju bilo vrlo korisno, da ima veza, kad poodraste. Možda bi je i pozivali k sebi... ta dijete neprestano trčkara po kući i ne izlazi nikamo.« Tada se Rozina majka nasmiješila: »To Rozi nimalo ne smeta. Misliš li, da meni i njoj išta manjka ovdje u našoj kući? Ljudi bi pozivali moje dijete o Božiću i u sličnim zgodama, kada osjećaju potrebu, da budu milosrdni prema siromasima i osamljenima. Ne, Regitze, nikako ne.« — »Nemaš prava da kažeš, da bi ljudi s Rozom postupali kao sa sirotom. Osim toga, ti ne možeš stalno znati, ne manjkaju li Rozi ona zadovoljstva, koja imaju ostala djeca u njenim godinama.« — »Draga, ja ne kažem, da će oni tako s njom postupati. To dakako ne mogu znati, prije nego iskusim, ali ja se ne usuđujem da pokušam. Mogu ti jamčiti, da Roza nije, kao što su druga djeca, a ti znaš, da je ja dobro poznam.« Tada je gospođa Christiansen uzdahnula: »Nitko ne pozna svoju djecu... draga.«

Tome, da se gospođa Wegner povukla iz kruga svojih nekadanjih prijatelja, bio je donekle kriv i ponos razmažene žene; ona se ugodno osjećala samo ondje, gdje su joj se klanjali i gdje je bila na prvom mjestu. Ona ipak nije osjećala, da joj manjka društvo; među imućnom buržoazijom u Kristijaniji, kojoj je pripadao Wegner, nije ona našla ni jednog čovjeka, s kojim bi je stvarno vezalo nešto zajedničko. Sjećanje na godine provedene u tom krugu bilo je u njenom životu površno i nerealno kao epizode s ljetnog putovanja. Ona je svoje prijatelje iz tog doba zaboravila onako, kao što se zaboravljaju prijatelji iz blagovaonice u sanatoriju.

Bilo je napokon pitanje i to, da li je nju i njenog muža vezalo neko dublje razumijevanje. Nije li možda slučajna okolnost, da je on govorio norveški i jako se elegantno odijevao, nju sklonula, da pođe za njega, a ne za kojeg drugog muškarca među svim onima, koji su se o nju otimali. Činjenica, da je ona njegovu uspomenu vjerno čuvala, da se sve do smrti radi njega oblačila u crninu i da je po vlastitom zahtjevu bila pokopana u vjenčanoj haljini, imala je svoj razlog u tomu, što je on bio otac njena djeteta.

Mnogo godina kasnije upoznao se Torkild s jednim trgovcem, koji je radio u istom uredu, u kome i gospođa Wegner. On je pripovijedao, da su tada svi oni počevši od šefa pa sve do podvornika bili u nju zaljubljeni. I nitko nije mogao na njoj da razabere, da li ona sa svima koketira, ili je njena narav takva, da uopće nije ni primjećivala njihovo udvaranje. To udvaranje shvaćala je ona kao nešto sasvim prirodno i nije o njemu dalje razmišljala. Ured i sve, što je bilo u vezi s uredom, bilo je njoj sasvim slučajno sredstvo da zarađuje, koliko joj je bilo potrebito za život. Kad je bila izvan ureda, nije ga se više ni jednom mišlju sjećala, premda je u poslu bila vrlo sposobna radi svoga golemoga poznavanja jezika. Ona, koju je ljubav okruživala sa svih strana, nije zacijelo nikada znala, što znači biti zaljubljen. Vidjela je možda, da je ljubav nešto, što ljude pretvara u zgodne igračke... i tada je došao čas, kad se tjerana nesvijesnim instinktom predala, da ispuni svoje određenje. Čovjek, koji joj je darovao dijete, morao je njoj da bude jedini na svijetu, jer je to bio jedini odnos, u kome je muškarac za nju stvarno nešto značio. Činjenica, da je on sudionik života njezina djeteta, bila je za nju veza, koju ni smrt nije mogla prekinuti. On je nevidljiv bio uza nju svakog časa, do smrti, kada će ga opet ugledati.

Njeno vjenčanje s Wegnerom zbilo se glasovitih osamdesetih godina. Krugovi, u kojima se ona kretala, gledali su — razumljivo — s prezirom i zgražanjem na sve ono, što se nazivalo bohemskim pokretom. Gospođa se Wegner danas zgražala više nego svi drugi... a sutra je dovodila u čudo svoje znance tako radikalnim

nazorima, da se radikalniji ne dadu ni zamisliti. Mislilo se, da se time ona želi da učini zanimljivom. Kad je Torkild odrasao te s gospođom Wegner počeo da raspravlja o pitanjima života, o vjeri i sličnim stvarima, otkrio je načelo, po kome je ona postajala čas tvrdoglavo konzervativna čas bezobzirno radikalna. Ona je sve na svijetu promatrala pod vidom odnosa, koji je ona instinktivno smatrala jedinim svojim interesom — pod vidom odnosa između majke i djeteta.

Kad su se Torkild i Roza nećkali da prime potvrdu, gospođa se Wegner srdila: »To je glupo buntovništvo!« A kad su djeca s mladenačkim žarom protestirala — ta oni su slobodni mislioci! — ona se još jače razjarila: »To je prosto ludilo!« Pokušali su da joj objasne, kako oni koješta ne vjeruju, ali ona ih je gledala bez razumijevanja... ta ni ona (kao protestantkinja) nije u to vjerovala, u to prema njenu mišljenju nije uopće nitko vjerovao. Ali radi toga čovjek još nije slobodni mislilac... Pod slobodnim misliocima ona je razumijevala ljude, koji su se neukusno izražavali, koji su govorili kričavim neodgojenim glasom i pokušavali, da zaniječu ono, što je u njenim očima bilo činjenica. Za njeno shvaćanje bila je činjenica, da je život vječan, jer su joj njeni dragi pokojnici bili isto tako blizu kao i živi ljudi. Ona ih je uvijek osjećala pokraj sebe i na razne načine primala njihove poruke. Ona nije mogla zamisliti, da zato, što će jednom umrijeti, ne će moći biti uvijek uz svoje dijete i na nj paziti. Zato, jer je crkva izvršila njeno vjenčanje i krštenje njena djeteta i blagoslovila grob njena muža, htjela je ona, da crkva blagoslovi i Rozu, kada kao djevojka stupi u život. Izuzevši te slučajeve nije ona imala nikakve veze s vjerom; jedva da je o njezinim naukama znala nešto više nego to, da je jedno malo dijete rođeno u jaslama postalo Otkupiteljem svijeta... kako je svakog Božića glasno čitala. Kršćanstvo nije nikada moglo da uništi poganstvo njezine duše; njena vjera je bila mnogo starija: ona je vjerovala u predznake, slutnje, u znak križa, u dobre i zle dane, u zapise i molitve, u kojih se smisao nikada nije zamislila, i obožavala svoje mrtve.

Drugom vjerom nije ona mogla da se služi; njena duša živući u uskoj vezi sa živima i mrtvima svoga roda nije se nikada osjećala osamljenom. To je bio i razlog, zašto ona nije nikada pravo ljubila — ona nije mogla da se otrgne od svog roda i da se preda. Naprotiv je njen muž time, što mu je ona rodila dijete, postao članom njene obitelji.

Njena taština i njen ponos bili su njeni utoliko, ukoliko je ona u određenom času predstavljala svoju porodicu. Ona je provodila svoj život tako, kao da je svakog časa promatraju iz tame njeni roditelji ili oči njena muža te prosuđuju njeno vladanje. Živjela je tako, kao da će joj jednom suditi njena kći i pokoljenja, kojih još nije bilo na svijetu, ali kojih će nizanje ona radosno promatrati iz tame, pokoljenja, koja će štovati njenu uspomenu, premda je ona ljubila mrtve, koje nije nikada poznavala, i utjecala im se za pomoć. Tako je lijepa Roza Fredrika Vozelius, koja sve do dana, kad je obudovjela, nije nikada trebala da makne svoje male bijele ruke za bilo kakav, pa i najsitniji posao... tako je lijepa Roza Fredrika Vogelius, koja nije nikada razmišljala o vrijednosti novca, jer su je uvijek okruživali ljudi, spremni da joj ispune svaku želju, bila možda bolje spremna na susret s bijedom i borbu za svagdanji kruh, nego mnoge druge žene. Svoje je dijete sama njegovala, drugima nije dopuštala da ga se dotaknu, ali tu brigu oko djeteta ona nije smatrala radom, nego samo igrom i izrazom nježnosti. Njoj je skoro svaki posao bio jednako dobar i jednako drag, ako je samo njime mogla da priskrbi ono, što je trebalo za svoje dijete.

Gospođa je Wegner radila od rana jutra do kasne večeri, prala podove, kuhala jelo, obilazila jeftine dućane i kupovala, šivala, krpala i prekrpavala... i osam sati dnevno sjedila u uredu. A ipak je u njenu domu i na svemu, što je bilo njezino, lebdio dah otmjenosti, neke intelektualne raskoši, koju je stvaralo bogatstvo njena duha, njena bujna mašta i ekspanzivnost njene prirode. Ona, kojoj su dani bili vječna borba s bijedom, nije nikada spominjala tu bijedu, nije nikada jadikovala za nekadanjim bezbrižnim danima. Ako je spominjala te dane, činila je to samo zato, da se s posmijehom raduje vedrim i sretnim uspomenama iz tog doba. Nikada se nije tužila na svakidanje muke, a svakom slobodnom času, koji joj je preostajao, znala je dati svečani karakter. Svaka i najmanja stvarca, koju je preko onih najpotrebitijih mogla da nabavi, znala ju je raspoložiti i razveseliti.

Torkildu se činilo, da je zrak u dvjema malim sobicama gospođe Wegner zasićen nekim netvarnim bogatstvom i sjajem, koji je on pohlepno udisao. Te su sobice bile jedino mjesto, gdje se mogla zadovoljiti njegova mladenačka težnja za srećom. On se nije mogao da bori proti okolnostima, u kojima mu je bilo suđeno da odraste; činio je ono, što djeca i slabi ljudi jedino mogu da učine: zaboravljao ih od vremena do vremena i tako se spasavao, da ga potpuno ne upropaste. Gospođa Wegner dolazila je ususret njegovu nastojanju, da se ukloni svemu, što mu je u životu bilo nepodnosivo. Sve, što je u njemu bilo sposobno za život, dobio je od zdrave prirode gospođe Wegner.

(Nastavit će se.)

U spomen onoj iz vrta ograđena

Napisao Dr Velimir Deželić sin

S. BERNARDINA HORVAT

Usred sredine grada Zagreba ima velik vrt, oko kojega su naokolo sagrađene škole sestara milosrdnica sv. Vinka. Tu su redom: zabavište, osnovna škola, građanska i stručna škola, realna gimnazija i preparandija (s internatima). Tri četvrt stoljeća izgrađuju nam Sestre ove škole i mnoge generacije hrvatske ženske omladine prolaze, prošle su i proći će kroz te zavode primajući odgoj i znanje, zanos za sve lijepo i dobro, ljubav za vjeru i dom. Mnogo, veoma mnogo dobrih glasova stiže do nas iz toga građanskog vrta, o velikom i uspješnom r a d u, ali sasvim malo podataka saznavamo o pojedinim r a d n i c a m a. U košnici sv. Vinka rade radnice — svaka prema svojim sposobnostima i, pravo reći, preko svojih sila, a kako je tu zapravo provedena razdioba rada, tko je tu jača ličnost, tko sretniji radnik, to se ne razaznava. Svi uspjesi su uspjesi zajednice.

Tek kada je iz toga ograđenog vrta (25. I. 1932.) iznesen prosti modri lijes s bijelim krstom, iz plača onih mnogih djevojčica, učenica škola oko toga vrta, saznali su Zagrepčani, da je umrla časna sestra, ona časna sestra, koja je napisala »Mali vrtec ograjen«, dragu dječju priču o malom Isusu, kojega su ukrali zli Židovi. Tri puta je to prikazanje prije godinu i pô napunilo veliko zagrebačko kazalište, a pred dva mjeseca požnjelo je uspjehe u bratskoj Čehoslovačkoj.

»Šteta, velika šteta za takvu sestru,« čulo se šaptanje.

»Ah, sretna je ona, što se riješila zle zemlje i ovako sigurno pošla u bolji svijet.«

I opet gotovo da su zaboravili pitati za ime te pokojne sestre. Za života se ona krila pseudonimima, kada se prikazivao njezin komad nije ona bila ni u kazalištu, a upravo kada joj iz Praga stižu prve čestitke radi uspjeha, ona se sasvim sakrila u grob, anonimni grob milosrdnice, na kojemu ne će biti ni spomenika, ni natpisa, nego obični drveni krst obojadisan modro.

Da je mogla, ona bi valjda zatajila i svoj stil i način pripovijedanja i način građenja svojih literarnih djela. Ali Bogu hvala, toga ona nije mogla učiniti, i mi možemo zato prepoznati i znati, da je ona napisala mnogo dobrih pjesama, pripovijesti, priča i igrokaza. Njezine radnje nepotpisane, šifrirane ili potpisane pseudonimima svjedoče, da je ona prava k n j i ž e v n i c a, premda u svojoj skromnosti nije nigda ni pomišljala, da ju tako nazovu.

Vjerenica Isusova nije se otimala za svjetsku slavu, ona se svijeta odrekla. Posljednje godine, kada je znala, da boluje od tuberkuloze, njezin je život postao kao advent, ona je jedino čekala da ode onamo, gdje je čeka Krist. Kazuju to i njezini nježni stihovi, što ih je pjevala o Božiću:

Čekam Te, Kraljeviću mali,
čekam Te sedmice cijele,
za Te sam obukla davno
haljine duge i bijele.

Čekam Te, Kraljeviću mali,
svjetiljka moja već gori,
niti se umara noću,
niti se trne o zori.

I dočekala je s upaljenom svjetiljkom Mladoženju. Pošla je k Njemu blaženom smrću u trideset i trećoj godini života.

Što je bila ta sestra? Učiteljica. Profesorica. Rođena u Zenici od roditelja jednostavnih, ona se školovala, postala učiteljica u Bosni. Stupila je u red. Radila je dalje, pa su je časne sestre poslale zbog izvanredne sposobnosti na daljnji studij. Bila je među prvim hrvatskim milosrdnicama, koje su došle na najviše učilište, na sveučilište. Studirala je filozofiju u Zagrebu, Milanu i Paviji. Svršivši sveučilište postala je profesorica na realnoj gimnaziji i radila revno i zanosno upravo do zadnjega svoga daha. Tri je dana pred smrt bila još u školi.

Da! Takva je bila sestra Bernardina Horvat!*)

*) Sestra Bernardina Horvat napisala je niz prigodnih pozorišnih stvari: »Najljepši dar«, »Ah, kako je teško biti misionarka!«, »Kad mlada srca gore«, »U sjenama historije«, »Na suncu ljubavi«. Došla je na glas sa svojim igrokazima »Mali vrtec ograjen« i »Blagoslov ljeta«, koji su prikazivani na zadnjem euharistijskom kongresu u Zagrebu te nedavno u Pragu. Iz biblije je uzela sadržaj za igru »Kraj nazaretskog zdenca« i za tragediju u 5 činova »Jeftina kći«. Napisala je lijep broj pripovijesti, koje su objavljene u »Glasniku sv. Josipa« i od kojih mi u ovome broju »Obitelji« donosimo »Naš svijet«. U istom glasniku objavljeno je i više njezinih pjesama, a iza njezine smrti još je ostala u rukopisu opsežna njezina ostavština. (Op. Ur.).

SAMOSTAN ČASNIH SESTARA MILOSRDNICA U ZAGREBU POD SNJEŽNIM VELOM

SA SPROVODA SPISATELJICE-RED

1. Sprovod na cesti prema Mirogoju. — 2. Uz lijes stupaju časne
mirogojski drvored. — 5. Lijes nose do groba. — 6. Spuštanje lijes
pokojničinih učenica. — 8. Dr Velimir Deželić sin govori u

ŽENSKA REALNA GIMNAZIJA ČASNIH SESTARA U ZAGREBU

Foto Firšt

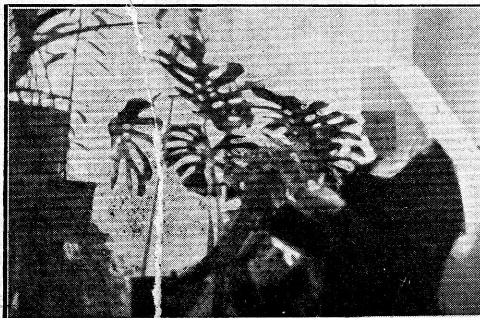
VRTIĆ OGRAĐEN S. B

Tih i dostojanstven bio je sprovod spisateljice s. Bernardine Horvat. Sestre milosrdnice Družbe sv. Vinka Paulskoga sakupile su se 25. siječnja s velikim brojem svojih učenica u svom dvorištu, da iskrenom tugom pozdrave sestru, koja od njih tako brzo odlazi. Zatim su brojne učenice i sestre sa suznim očima i mnogi štovatelji pokojne spisateljice- redovnice, među njima predstavnici redova, Kola Hrvatskih Književnika, Jeronimskoga Književnoga Društva, uredništva »Obitelji«, »Hrvatske Straže« itd. otpratili njezin lijes do Mirogoja. A kad su je spustili u zemlju, provali bol svih, koje je ona toliko ljubila i koji su nju toliko ljubili, u glasne jecaje i suze. Nad otvorenim grobom oprostila se od svoje nastavnice u ime

učenica gđica Vlasta Markulin,
ževnika dr Velimir Deželić sin.
njezin grob, u grobu će počiva
na vatri ljubavi za Boga i bl
vječnosti nastaviti pjesmu, koju
zanosu pjevala. Evo jedna od z
nica sigurno spjevala u očekiva

BERNARDINA U DVORIŠTU SAMOSTANA

KOD SVOGA CVIJEĆA

S. BERNARDINA

…OVNICE S. BERNARDINE HORVAT

…sestre i učenice. — 3. Blagoslov na ulazu u Mirogoj. — 4. Kroz … u grob. — 7. Gđica Vlasta Markulin drži oproštajni govor u ime … ime Kola Hrvatskih Književnika. — 9. Posljednji oproštaj.

S. BERNARDINA SA SVOJIM UČENICAMA PRIGODOM PRVE IZVEDBE „MALOG VRTEĆA OGRAJENA" G. 1924.

…ERNARDINE HORVAT

…a u ime Kola Hrvatskih Knji-… Skromni drveni križ resit će …ti ostaci života, što je izgorio …ižnjega, a duša će njezina u …je već na ovoj zemlji u punom …adnjih pjesama, koju je pokoj-…nju smrti, a koja nosi naslov:

PRED ODLASKOM.

Danas na teškim vjeđama slutim
Krvave stope posljednjeg bola,
Danas u praznim grudima ćutim
Drndanje muklo mrtvačkih kola.

Došli su po me. Poć mi je mukom,
Smrt će mi skoro utrnut svijeću,
Eno, već svojom mramornom rukom
Pruža mi crnu konkavnu leću.

Tromo i lijeno minut koraca,
Jedan po jedan nekuda tone,
Za svakim svijeća poglede baca,
Za svakim zvona mrtvačka zvone.

Zar ćemo zadnji čekat da prođe?
Makar trenutak pođimo prije!
Ta zar je teško umrijeti onom,
Koji sav život polako mrije?

S IZLETA NA PLITVIČKIM JEZERIMA
VOŽNJA NA ČAMCU
u mjesecu svibnju 1931.

…HORVAT NA ODRU

ZA VRIJEME ŠKOLSKOG ODMORA

NA IZLETU

ČISLO ILI KRUNICA

NAPISAO ANTE ŠIMČIK

Običaj da se moli određen ili stalan broj molitava doveo je stare kršćane brzo do toga, da su se počeli služiti za brojenje kod molitve nekim materijalnim pomagalima. Tako je opat sv. Pavao, koji je umro g. 341. u pustinji Termi, uzimao kod usmene molitve po trista kamečaka u krilo, pa bi moleći sve po jedan izbacivao. Kasnije su nizali kakvo zrnje ili sjemenke od različnih plodova na vrvcu. Takva čisla radi svoje praktičnosti mnogo su se raširila, pa su se počela izrađivati od plemenitije građe: od kosti, roga, koralja, sedefa (školjke), ambre i gagata (gest, jais) i prema tome su se i dijelili brojni izrađivači tih devocionalija (»patenotriers«) u Parizu na četiri ceha (esnafa). Taj je zanat u srednjem vijeku upravo cvao i ostavio traga u nazivima nekih gradova, kao na pr. Londona, gdje i danas Paternoster Row (Brojanička ulica), pokazuje, gdje su sjedjeli brojaničari u blizini crkve Svetog Pavla i do ulice, koja se zove Ave Maria. U Beču je Brojanička ulica (Paternostergaesschen) postojala do g. 1840. Kod nas se brojanice zovu jošte čislo, ružar, patrice (od »paternoster«), očenaši, krunica i kraliješi. Kod muslimana se slično molitveno pomagalo zove tespih, koji često spominju narodne pjesme u rukama muslimanskih staraca i žena, i obično za nj kažu, da je od merdžana, to jest koralja, onako kao i u kršćana. Doista koralj je bio omiljela građa za brojanice, o čemu osobito svjedoči i to, što je od spomenutih naziva najstariji kraliješ, koji će biti u nekoj svezi s riječju koralj, onako kako misle neki stariji naši jezikoslovci. (Petar Budmani u Rječniku Jugoslavenske Akademije izvodi tu riječ od Kyrie eleison protiv onih drugih, ali ne će biti pogodio.) Tako u petoj komediji Nikole Nalješkovića I, 225 (umro 1587.) gospođa karajući se s mužem govori mu: »Pođi tja, napasti, veće ću cieć (radi) ovijeh (sluškinja) večeras upasti u trista smrtnijeh grijeha, a jutros od prješa, a sada od buke još nijesam kraliješa uzela u ruke.« U to doba doista se smatralo, da svaka ženska glava ima nositi sa sobom brojanice i Vukosava vlahinja (seljakinja) u »Grižuli«, komediji Dum Marina Držića (rođen 1508. ili kasnije, umro 1567.), mrmlja na svijet, koji je »zaludio«, i oštro zabavlja djevojkama, koje su »bez kraliješa, su ušima ovolicijem za čut kugodi ludos', a s očima vazda otvorenim za uzrit (vidjeti) svudije, gluhe na dobar nauk, pune misli ludijeh«.

Osim crvenoga koralja već se u 16. stoljeću vadio i crni koralj u Crvenomu moru, o čemu daje jedino svjedočanstvo Đuro Huz (ili Huszti) iz Rasinje, koji je bio zarobljen od Turaka prije ravnih 400 godina, kad se turska vojska preko Slavonije vraćala ispod Kisega, koji je obranio od Sulejmanove ordije Nikola Jurišić. U svome latinskom putopisu po Istoku Huz opisuje »neko drvo vrlo crno i tvrdo, koje se nalazi u Crvenomu moru, u velikoj je cijeni i zove se po njihovu juszura. Arapi rone sa željeznim oruđem na dno mora, jer su vrlo vješti plivači, a imadu neku spravu, s pomoću koje dišu na nos. Ono drveće ne mogu iščupati, nego ga moraju s korijenom odsjeći.« Od toga drveta, koje Huz krivo zove ebanovinom, prave se čisla, i jedno takvo čislo poklonio je Huz kralju Ferdinandu I. u Beču g. 1549. Lov koralja u Crvenomu moru stegnut je danas na crni koralj, jer plemenitoga crvenoga nema više, nego je sav istrijebljen.

Crveni koralj živi u zapadnom dijelu Sredozemnog mora, u Jadranskom moru do Šibenika, zatim na sjeverozapadnoj obali afričkoj i na obali kod Cap Verde.

Kupljenjem koralja bave se poglavito Talijani (osobito iz Torre del Greco kod napuljskog zaljeva), Francuzi i Španjolci. Glavna su nalazišta na obalama alžirskim, tripoliskim, sardinskim, sicilskim i balearskim. Kupe se osobitom mrežom i na godinu se skupi po 80 do 200 hiljada kila. Za najbolju vrstu smatraju se trsovi sa svijetloružičastim grančicama, koje se po svojoj boji zovu pean d'ange (anđeoska put). Glavna središta izrađivanja uresnih predmeta od crvenoga koralja jesu Genova, Livorno i Napulj. Uresni predmeti od koralja nalaze se u grobovima prije Isusa. U staro doba pripisivala se crvenom koralju ljekovita moć i liječnici su ga upotrebljavali kao lijek za bolesnike.

NAŠ SVIJET

(Svršetak sa str. 100.)

Dok je došao živinar, crklo već i ono troje svinja. Živinar pregledao sve. Neka pošast. Naredio, da se zakopaju duboko u zemlju. Lovro ga je slušao bolno i nijemo. Kad je polazio, pruži živinar Lovri ruku.

»Žao mi je, gazda Lovro, što ste ove godine bili tako slabe sreće.«

»Hvala Bogu, gospodine!« odvraća Lovro muklo, a sve mu igra jabuka u grlu, htio bi da plače

— — — — — — — — — — — — — — — —

O dobri naš svijete!

ZDRAVLJE

ŽIVOTNA STATISTIKA HRVATSKOG SELA U MEĐIMURJU.

U hrvatskim katoličkim krajevima uveden je od davnine lijep običaj, da se na Silvestrovo ili na Novu Godinu u crkvi objavi narodu, koliko je u minuloj godini koja župa imala poroda, pomora i vjenčanja, koliko je bilo nezakonito rođene djece, kolik je višak ili manjak prema prijašnjim godinama. To su zapravo temelji životne statistike. Nekada su se samo svećenici bavili životnom statistikom. Svećenicima su bili ti podaci najpristupačniji, jer su oni vodili matice živih i mrtvih, a uz to su najbolje poznavali život svoje okoline te su najlakše pronašli uzrok opadanja poroda u »bijeloj kugi«, a uzrok velikog pomora u raširenosti sušice, u haranju kakve zarazne bolesti ili u lošim životnim prilikama. U novije vrijeme su se i liječnici počeli baviti životnom statistikom, te je općenito prevladalo mnijenje, da se bez pouzdane životne statistike ne da voditi dobra zdravstvena politika.

Općenita je pojava u čitavom svijetu, da broj pomora pada. To se tumači time, što se opće životne prilike najširih slojeva naroda poboljšavaju u svakom pravcu. Ishrana je racionalnija, stanovi su udobniji i zdraviji, veća je higijenska prosvjeta i lakše se dolazi do liječničke pomoći. Tako je na pr. u Hrvatskoj godine 1875. pomor iznosio 40.8‰, a god. 1910. samo 24.7‰. Iako je ta brojka još uvijek vrlo visoka u poredbi s pomorom drugih kulturnijih naroda, ipak pokazuje stalno opadanje pomora i kod nas.

Paralelno s brojem pomora pada i broj poroda. Dok je u Hrvatskoj g. 1875. iznosio broj poroda 46.2‰, pao je taj broj već g. 1910. na 37.9‰, a danas se kreće ispod 30‰. Glavni razlog opadanju poroda jest »bijela kuga«. Pod »bijelom kugom« se općenito razumijeva umjetno ograničenje broja poroda, a to se postizava ili upotrebom najrazličnijih sredstava protiv trudnoće ili hotimičnim vještačkim pobačajem. Iako se naš narod češće služi antikoncepcionelnim sredstvima nego pobačajem, ipak niti pobačaji ne spadaju danas u nikakvu rijetkost. Prije godinu dana izašla je naredba, da liječnici i babice imaju svaki završeni pobačaj prijaviti zdravstvenim vlastima zbog kontrole, ne radi li se možda gdje o kriminalnom zahvatu. Bila bi interesantna statistika o pobačajima, razrađena po srezovima, jer bi to unijelo možda više svijetlosti u pitanje »bijele kuge«. U srezu Prelog prijavljeno je u g. 1931. u svemu 29 pobačaja, a koliko je bilo pobačaja, gdje se nije zvala liječnička pomoć, to neka sam Bog znade! Kad je tako velik broj pobačaja u Međimurju, koje je na glasu zbog pobožnosti, konservativnosti i moralne čestitosti, kakvu sliku će nam onda pružiti Slavonija?

Broj vjenčanja također stalno pada uslijed jake gospodarske krize, a donekle i zbog raspuštenosti savremene omladine. Tu bi samo župnici mogli dati interesantne podatke o tom, kolik je broj udovaca i udovica, koliko ima starih neženja i usidjelica, koliko je rastavljenih i divljih brakova? Nadalje je od interesa da se znade, u kojim se godinama momci najviše žene, a djevojke udaju, jer to mnogo utječe na cijelu životnu statistiku.

Sada ću za primjer prikazati životnu statistiku općine Prelog u Međimurju za g. 1931., jer držim, da su prilike u toj općini karakteristične za većinu hrvatskih općina u Međimurju i Podravini. Podatke o porodu dobio sam od župnog ureda, a podatke o broju i uzroku smrti uzimam iz vlastitih zapisaka, jer sam kao općinski liječnik osobno vršio dužnost mrtvozorca. Smatram, da su podaci sasvim pouzdani.

Općina Prelog imala je u g. 1931. u svemu 4.424 stanovnika. Osim 21 židova svi ostali stanovnici su Hrvati i katolici. U g. 1931. bila su 123 poroda t. j. 27.8‰. Nezakonite se djece rodilo 7. Broj poroda je dosta malen, a to se tumači time, što je mnogo mladih muževa otišlo u Australiju, a sada opet svi mladi siromašniji parovi odmah poslije vjenčanja odlaze u Zagreb ili Beograd za poslom, te su kod kuće samo muževi iz boljih obitelji, dok se kod sirotinje nalaze kod kuće samo djeca, žene i starci. Osim te seobe seljačkog proletarijata u gradove po srijedi je možda i »bijela kuga«. Opaža se, da kod inteligencije, obrtnika te imućnijih seljaka već sada prevladava sistem 1 ili 2 djeteta, dok sirotinja još uvijek ima 6 do 10 djece. Kad se i sirotinja povede za imućnijima, Međimurje će postati druga Slavonija...

Napadno je, da se na 54 dječaka rodilo 69 djevojčica, iako u Evropi vrijedi općenito pravilo, da se rodi više dječaka nego djevojčica (106 dječaka naprama 100 djevojčica).

U g. 1931. umrlo je 75 osoba t. j. 16.9‰. Prirast iznosi 48 t. j. 10.9‰, dok je u Srbiji prirast 17‰! Kako u Prelogu žive 2 praktična liječnika, to je karakteristično za gospodarske i kulturne prilike, da je od 75 mrtvih 27 (36%) umrlo bez liječničke pomoći! Najmanje se tražila liječnička pomoć za djecu i starce, te je bez liječnika umrlo u 1. godini života 9 djece, a među starcima preko 60 godina 14. Smrt je više kosila među ženama (39), nego muškarcima (36).

Koji je najčešći uzrok smrti? Na prvom mjestu stoji sušica sa 14 mrtvih (19‰ od svih umrlih), zatim dolazi staračka smalaksalost sa 11 mrtvih (14%), nadalje dječji fras 8, crijevna oboljenja 6, dječja slabost 5, greška srca 4, upala pluća i plućni katar po 3, reumatizam, rak, furunkuloza, gripa, vodena bolest, proširenje pluća, difterija, kap po 2, crijevni zapletaj, upala trbušne opne, umobol, upala mozgovne opne, upala srednjeg uha po 1. Kod toga upadaju u oči dvije žalosne činjenice: velik pomor dojenčadi i pustošenja sušice kod ljudi u najboljim životnim godinama. Od 123 novorođene djece umrlo je 17 (13%) u prvoj godini života, a već u prvom mjesecu je umrlo 10 (8%). U Švedskoj je g. 1910. umrlo 7.5% živorođene djece u prvoj godini života, a kod nas ih već u prvom mjesecu umire 8%! To je najočitije svjedočanstvo, kako mi u zdravstvenoj kulturi još daleko zaostajemo za drugim kulturnim narodima. Od česa umire naša dojenčad? Od prirođene slabosti je umrlo 5 djece, od frasa i crijevnog katara po 3, od plućnog katara i čirova po 2, od upale pluća i upale srednjeg uha po 1. — Među odraslima najviše žrtava ima sušica. Od sušice je umrlo 14 osoba, i to u dobi od 14 do 40 godina 8 (od 9 mrtvih), a u dobi od 40—60 godina 6. Sušica najviše kosi u proljeće (travanj 3, svibanj 2) i u jesen (listopad 2, studeni 3). Općenito je pomor najveći u proljeće (travanj 10, svibanj 9), a najmanji u ljetu (lipanj 2, kolovoz 3). Najstariji čovjek je umro od 87 god.

Vjenčanja je bilo 27 t. j. 6‰. Taj je broj vrlo malen, ali se tumači time, da se više parova vjenčava u Hrvatskoj, samo da izbjegnu plaćanju biljegovine za obvezatnu civilnu ženidbu u Međimurju, a neki se opet vjenčaju u Zagrebu i Beogradu, da si uštede rastrošnu međimursku svadbu.

Razradio sam podatke za općinu Prelog, da zornije prikažem, kako stojimo danas s porodom i pomorom u Međimurju. Činjenica je, da »bijela kuga« prodire posredstvom sezonskih radnika već i u konservativna međimurska sela, iako se to još ne opaža svuda u jednakoj mjeri. Bilo bi interesantno, da tko prikaže životnu statistiku drugih hrvatskih krajeva, da se vidi, da li je hrvatski narod u opadanju i koji su razlozi tome.

Dr Ivo Kečkeš.

KAZALIŠTE

»MAČA«.

Dne 30. siječnja prikazana je premijera drame u tri čina Mača«, koju je napisao Pecija Petrović. Pecija — pod tim je imenom općenito poznat — u dnevnoj štampi iznosi jezgrovite i duhovite zapažaje o sebi i ljudima, među kojima živi, originalno i naročitim svojim stilom. No znao je on uskočiti i na binu, pa ga evo i ovoga puta na dramskom području sa svojom »Mačom«, koju je izvukao iz jednog ličkog sela zajedno s njezinim mužem Miletom i njezinim ljubavnikom Grujicom i Grujičinom majkom Janjom, da ih sveže u klupko zapletaja, što će se u roku od cigla dva sata da riješe. Radnja se naime svih činova događa za vrijeme od dva sata u zoru jedne nedjelje, a osim nabrojenih kao da i nema drugih lica; jer ona jedna seljakinja dolazi tek da donese obavijest o povratku Milete iz Amerike, a Bosanac Nurija u pravu radnju, koja se odigrava u duševnosti glavnih lica, i ne ulazi, premda ga vidimo u svakom činu i na svakom mjestu s njegovom tamburom i premda neprestano čujemo njegove sevdalinke. Nurija bi imao da popuni pauze i da psihološkoj radnji ostalih lica dade življi i vanjski izraz. Prava se radnja nalazi u borbi različitih strasti, dužnosti, obzira i slobode, napose lude i primitivne ljubavi, koja zajedno s ostalim elementima tako bujno utječe na djelovanje i život tih ljudi. Mileta je pošao u Ameriku, a kod kuće ostavio mladu ženu Maču, koju je zavolio mladi Grujica i s kojom rasipa stari svoj dom i svoju mladost. Njegova majka Janja ne može da gleda to propadanje i prigiba se pred Mačom da joj vrati sina, no Mači nije ni do stare majke ni do časti ni do obraza: okreće se, kamo vjetar dune, no uvijek naglašujući svoju samostalnost, superiornost, slobodu. Ona se prestraši zbog povratka svoga muža i spremna je da se ponizi i pokloni pred bilo kim; no to je samo za čas i ona opet u svojoj nadmoći uživa, da može vladati drugima, da može njihovu sudbu imati u svojim rukama. Pa i kad se njezin muž i Grujica tuku za nju u očajnoj borbi, koja će njezinom mužu donijeti smrt, umiče ona s objesnim hihotom uživajući, da eto zbog nje tamo u pokrajnjoj sobi »obračunavaju«. No ipak u tom satanskom tipu kao i u karakteru Grujice, koji je raspet između majke i te žene, ima tuitamo psihološki nemotivisanih skokova ili bar takvih, koje interpretacija Ele Hafner-Gjermanović i Anđelka Štimca nije dovoljno karakterisala ni dovoljno uvjerljivo iznijela. Majka Janja (u glumi Nine Vavre), koja se trga i ponizuje za sreću svog djeteta i koja je u stanju i da njegov grijeh ubojstva preuzme na svoja časna staračka leđa, i Mileta Jelić (u glumi Josipa Pavića), stradalac, koji i kad je u pravu znade poštovati materinstvo i starost i koji drži do čojstva i obraza svoga, kao karakteri kudikamo su dosljedniji i uvjerljiviji, koliko u auktorovoj obradi, toliko i u interpretaciji. Stvar se odlikuje zdravom i sočnom dikcijom i kratkoćom, koja ipak nije sebi za volju smjela mimoići još koji detalj, značajan za razvoj radnje i cjelokupni utisak drame. Režiju je vodio Branko Tepavac. L. P.

GLAZBA

SIMFONIJSKI KONCERAT HRVATSKOGA GLAZBENOGA ZAVODA.

U utorak 26. siječnja priređen je u zagrebačkom Hrvatskom Glazbenom Zavodu njegov treći društveni koncerat, koji je imao simfonijski karakter. Na prvom je mjestu bila uvertira »Ifigenija u Aulidi« od Chr. W. Glucka u Wagnerovoj obradbi. Zatim je izvedena nedovršena Simfonija u h-molu od Fr. Schuberta (1797.—1828.), koja je, iako »nedovršena«, stekla svjetsku popularnost kao malo koje drugo simfonijsko djelo. Schubertova romantička sladunjava melodioznost našla je tu svoj najgrandiozniji izražaj. Iza tog djela stare romantike izvedeno je napokon jedno snažno djelo kasnije romantike: »Ocean«, druga simfonija od ruskoga skladatelja A. Rubinsteina (1829. do 1894.), koja između njegovih šest simfonija zaslužuje posebnu pažnju. Ta simfonija ima 7 stavaka umjesto redovna četiri, pa već time prelazi svojom gradnjom u veliku širinu. Sama ideja, koju je skladatelj uzeo za podlogu tom svom djelu, traži grandioznost u glazbenoj gradnji i izražaju. Već prvi stavak opisuje oceansku veličanstvenost grandioznim glazbenim potezima. U drugom stavku je to pojačano prikazivanjem bure, te iz onih zvukova, što se tu nižu, izranjaju, dižu, tonu, huče i buče, ćutiš svu elementarnost najstrahovitijih prizora, što ih pruža razbješnjela snaga oceanskih dubina i širina. Ali sve se opet smiri u Adagio trećega stavka s lijepom kantilenom, za kojom slijedi živ, temperamentan plesni ugođaj četvrtoga stavka. Peti stavak je Scherzo (redovito u simfoniji treći), u kojem se prpošnost i prokšenost prvoga dijela izmjenjuje sa sentimentalnim triom. Ističe se karakteristična melodija, koja počinje s oboom, prelazi u trozvucima na flaute te se gubi u dubinama gudalačkih instrumenata. Kao da u mirnome moru promatraš bezbrižnu igru riba, koje ti se ukažu na površini, zaplivaju pred tvojim pogledom, a onda nestanu u dubinama. U šestom stavku (novi Adagio) doziv flautâ kao daleko dozivanje sirena daje ljupki idilički ugođaj. A u posljednjem stavku (Allegro con fuoco) zgrnuo je skladatelj sve glazbeno blago svoga izražaja, da prikaže tajanstvenost, ljupkost, veličanstvenost mora i ono sveto strahopočitanje (drvene puhaljke), što te obuzima, kad promatraš divnu oceansku pučinu. Simfonija svršava majestetičnim svršetkom pozauna i trombona, kao kakvom himnom nepobjedivu veličanstvu Oceana. Ova prva zagrebačka izvedba tog značajnog djela, kojemu se uza sav njegov deskriptivni i ponešto pretjerano pompozni karakter ne može poreći neobična glazbena zanimljivost, bila je sama za se umjetnički događaj prvoga reda. Dirigent Boris Papandopulo postigao je izvedbom tog djela svoj najbolji dirigentski dosadašnji uspjeh. Društveni orkestar Glazbenoga Zavoda riješio je svoj teški zadatak u toj izvedbi na opće zadovoljstvo. U nedostatku redovitih simfonijskih koncerata (zar je zbilja Zagreb pao na umjetnički grad trećega reda?) zahvalni smo Hrvatskom Glazbenom Zavodu za ovo lijepo orkestralno simfonijsko veče. Dr J. A.

SVEGA POMALO

Odjek smrti spisateljice-redovnice s. Bernardine Horvat u slavenskoj štampi. Češki dnevnik »N a š i n e c« u Olomoucu, kojemu je glavni urednik Lad. Zamykal, velik prijatelj Hrvata, donosi u broju od 27. siječnja vijest o smrti ove mlade hrvatske spisateljice s kratkim njenim životopisom te ističe osobito uspjeh njenih kazališnih gluma »Blagoslov ljeta« i »Mali vrtec ograjen« u Zagrebu i Pragu. Češki ilustrovani mjesečnik »P ř e h l e d« donio je u 1. broju slike s praške izvedbe »Blagoslova ljeta« i »Malog vrteca ograjena«, a u budućem će broju donijeti i sliku s. Bernardine Horvat sa životopisom i nekrologom. Isto tako će nastojanjem Tajništva slavenskih katoličkih nakladnih društava, koje vodi Društvo sv. Jeronima u Zagrebu, donijeti njene slike i prikaze njena rada poljski ilustrovani časopis »Przewodnik Katolicki« (Poznanj), češki ilustrovani časopis »Svět« (Prag), slovački časopis »Kultura« (Trnava) i slovenski obiteljski list »Mladika« (Ljubljana-Celje).

Zašto pape mijenjaju ime. U prvim vjekovima kršćanstva nosili su kršćani ona imena s kojima su se zatekli kod obraćenja, i tako u to doba nose ljudi imena nesamo židovska, nego i poganska, i to upravo »athea« (bezbožna), uzeta ili izvedena od samih poganskih bogova: kao Apolo, Ares, Herkul, Heraklije, Jovije, Jovinijan, Marcijal, Marcijan itd. Ima i svetaca i svetica, koji nose imena kao Nimfa, Satir, Nerej, Heliodor, Serapion, Isidor i druga. Što je bilo kod običnih kršćana, to je bilo i kod svećenika, koji su postajali pape, i tada se gdjekad našlo, da je staro ime za glavara Kristove crkve nezgodno. Tako su nastali prvi slučajevi, da papa o izboru ostavlja svoje dotadanje ime i prima čisto kršćansko. Još su bez ikakvog zazora pape Dionisije i Dioskur nosili svoja imena, no kad je papom izabran svećenik rimske crkve Merkurije, vidjelo se, da bi bilo sablažnjivo, da glava kršćanstva nosi ime varavoga Merkurija, zaštitnika kradljivaca, pa mu dadoše priličnije ime Ivan II. Drugi slučaj dogodio se kod izbora svećenika rimske crkve Oktavijana, koji se na to prozvao Ivan XII. (532. do 535.), ali je gdjekad upotrebljavao i svoje staro ime, tako da ga neki izvori zovu »papa Oktavijan«. Kasnije Petar, biskup pavijski, odabra ime Ivan XIV., jamačno jer se nije smatralo za zgodno, da se bilo koji nasljednik Svetog Petra, prvoga pape, zove imenom glavara apostolskoga. Od nasljednika Ivana XIV. dvojica promijeniše imena: Bruno se prozva Grgur V., a Gerbert se prozva Silvestar II. Četiri slijedeća pape zadržala su ime. Sergije IV. (1009. do 1012.) zvao se prije Petar, pa je i on kao Ivan XIV. uzeo novo ime. Otada pape redovito mijenjaju svoja krsna imena. U kasnijem srednjem vijeku nije se tome običaju znalo pravo postanje, pa se navodilo za razlog tome, što je i Isus Simona nazvao Kefas (Stijena).

Gramofonska igla na gramofonskoj ploči od 30 cm prevali, dok odigra jednu pjesmu, preko 250 metara. Čovjek ne bi vjerovao, kad pogleda tu malu ploču, da je na jednoj njezinoj strani urezan put od preko četvrt kilometra, t. j. dužina, koju imaju najveći prekooceanski brodovi.

Stroj za proizvođenje svile. Na velikoj kemičkoj izložbi u Frankfurtu na Majni izložen je bio i stroj za proizvođenje umjetne svile iz celuloze, koji proizvodi svake minute 6.000 metara svilene tkanine za luksuzne ženske čarape.

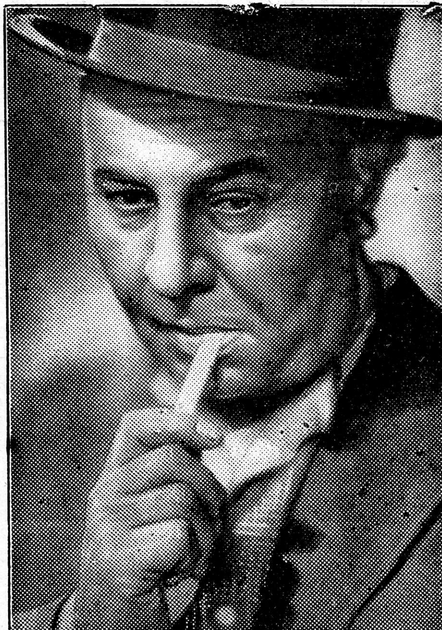
Let avionom bez motora već odavna kušaju smjeli zrakoplovci i inžinjeri s različitim uspjesima. Na 24. siječnja t. g. poletjela su u Švicarskoj dva zrakoplovca s avionom bez motora i ostali u zraku 20 minuta.

2000 pravnika godišnje. U Njemačkoj je kao i u drugim zemljama velika navala sveučilišnih slušača na pravni fakultet, pogotovu u zadnjim godinama. Tako je god. 1914. na svim njemačkim sveučilištima bilo upisano ukupno 9800 pravnika, a godine 1931. ukupno 22.600. Izračunato je, da svake godine u Njemačkoj apsolvira 4400 pravnika. Međutim je statistički dokazano, da je Njemačkoj potrebno godišnje 2400 novih pravnika, pa na taj način 2000 pravnika godišnje nemaju izgleda da će se moći plasirati.

Novi gigantski zrakoplov. U Štutgartu se nedavno pokazivao novi tip ogromnog zrakoplova, koji nosi ime »Do Ka«. I taj je aparat izradila čuvena tvornica Dornier. Konstruiran je kao i zrakoplov »Do Iko«, samo je od njega mnogo veći i mnogo brži. Na svom prvom putu novi zrakoplov postigao je brzinu od 225 kilometara na sat.

FILMSKI SVIJET

Kinematografija u Turskoj. U Turskoj ima oko 80 kina za nijeme filmove, a samo desetak za zvučne filmove. Angora, glavni grad Turske, ima samo 2 kina, a Carigrad 6. U studenom 1931. izašao je zakon, kojim se veoma ograničuje uvoz robe iz drugih država. To vrijedi i za filmove, pa su tako kinematografi u Turskoj došli u veliku nepriliku, kako da pribavljaju dovoljan broj filmova. A 1. prosinca uveden je još na filmske predstave i poseban porez od 17 postotaka u korist nezaposlenih. Time su cijene morale biti u svim kinima povišene, a rezultat je opadanje u broju posjetnika. Tako kinematografija u Turskoj proživljava tešku krizu.

EMIL JANNINGS

FILMOVI ZA MALI KINO

V a r i e t é, filmska drama, Ufa-film, 400 m dužine, broj S. 731. — U ovom Ufinu filmu nastupaju u glavnim ulogama Emil Janings te nedavno umrla Lya de Putti. Boss (Janings), šef putujuće družine, ostavlja ženu i dijete radi zavodljive Berte-Marije (Lya de Putti), nove mlade članice njegove družine. Njih dvoje s akrobatom Artinellijem nastupaju u berlinskom Varieté-u na vratolomnim trapez-produkcijama i postizavaju velike uspjehe. No Artinelli se zagleda u Bertu. Kad je Boss otkrio, da mu Berta nije više vjerna, zaslijepljen ljubomorom ubije Artinellija i odsjedi 10 godina u tamnici. Pri kraju tog roka piše Bossu u tamnicu njegova vjerna žena, da ga ona i dijete željno očekuju. On sav raskajan izlazi iz tamnice i vraća se k njima. Film je dramatski jak, ali ima previše prizora, radi kojih se ne može preporučiti.

KRALJEVNA SE NASMIJALA

NARODNA PRIČA — ZABILJEŽIO D. K. STOŠIĆ

Imao kralj lijepu kćer, a nikad da bi se nasmijala, nikad od svog djetinjstva. Kralj dozivao svake lakrdijaše od svih strana. Svašta su smiješna radili, kralj i svi dvorani veselo se smijali, ali ona nikad. Gledala je samo velikim očima i čudila se. Kralj bi bio Bog zna šta pregorio, da se nasmijala.

Razgovarala se međutim tri brata. Stariji reče:

»Kakva to može biti djevojka, kad se nije nikad nasmijala? Ja ću otići i vidjet ćete, kako ću dobiti lijepu nagradu.« I doista ode u kraljeve dvore. Na putu sretne neku djevojku, kojoj se zaplele zlatne kose u drači:

»Molim te,« reče mu ona, »raspleti mi kose, ne ćeš se kajati.« Ali joj on reče:

»Gdje ću ti ja kose raspličati, kad evo trčim u kraljeve dvore?« I brže odmakne. Kad je došao pred kralja, kaže, da će izvoditi svake vragolije pred djevojkom i da će je nasmijati. Radio je, što sam vrag ne bi radio, ali se kraljeva kći nije baš ništa nasmijala. Tužan i žalostan vrati se kući.

Onda reče drugi brat:

»Ti si budala, kad nijesi znao djevojku nasmijati. Idem ja, pa ću je u tren nasmijati.«

Kad je bio na putu, sretne i on djevojku zapletenih kosa, pa ona i njemu reče:

»Molim te, raspleti mi kose, ne ćeš se kajati.« Ali će on:

»Prođi me se! Imam ja posla u kraljevoj kući.« I njemu je bio sav trud uzalud. Radio je svašta, govorio svašta i šalio se, ali se kraljeva kći nije smijala. Drugi su pucali od smijeha, suze im vrcale od radosti i previjali se, ali djevojka osta ozbiljna kao drvo. Ražalosti se lakrdijaš i vrati se tužan kući.

Digne se treći brat i uputi se do kraljeva dvora, da okuša sreću. Na putu sretne djevojku zapletenih kosa, koja mu reče:

»Raspleti mi, molim te, kose, ne ćeš se kajati.« On pristane i velikom pomnjom stane izvlačiti dlaku po dlaku. Kad tako oslobodi djevojku, izvadi ona iz nekog grma lijepu gusku, pa mu je daruje. Goni je on naprijed i prispije u sumrak u grad. Uđe u neku gostionu, potraži gospodara i reče:

»Dobri gospodaru! Ja mogu spavati, gdje hoću, ali moju gusku spremi na dobro mjesto.«

»Hoću, hoću,« govori gospodar. »Stavit ću je u sobu, gdje spavaju moje tri kćeri i ne će nikud uteći.« Kad bilo u noći, probudi se jedna djevojka i opazi, kako se rep u guske zasjajio kao alem kamen. Probudi i druge sestre i to im kaže. Na to reče jedna:

»Idem joj izgubiti pero.« Kad ona da će otrgnuti, ne može. Osta joj ruka uz perje i zovne sestre u pomoć. Došle one, kad se dotakle sestre, ne mogoše više rastaviti ruke. Stanu sve tri vikati i zvati oca u pomoć. Došao on vidjeti, ali šta da radi? Pozove vlasnika guske i reče mu:

»Ostavi ovdje gusku, platit ću ti, što hoćeš.« Vlasnik ne htjede, nego rastvori vrata i izvede gusku sa tri djevojke na ulicu. Bila baš zora. Prolazio načelnik i naljutio se, što djevojke onako idu. Udari jednu pljuskom i reče: »Sramite se, ajte kući!« Ali u isti tren nije više mogao otkloniti ruku, nego za njima morade naprijed. Evo gradskog pometača s dugom metlom. Začudi se, što načelnik ide za djevojkama i reče: »Udarit ću ga, da se ukloni i da mu se svijet ne ruga.« Kad on metlom načelnika po leđima, ostade kao prikovan. Morao je i on naprijed. Ugleda ih pas i zalaje: »Vau, vau, vau.« Sčepa pometača za hlače, ali osta kao zakovan. Kad su prolazili, skoči mačka na psa. I ona se nije mogla ukloniti, nego jednako njauče: »Njau, Njau; marmamau.«

Tako vlasnik guske dovede sve pred kraljevu kćer. Kad je ona vidjela svu tu družbu, otvori usta i od srca se nasmije. Kralj sav radostan nadari lakrdijaša, ali mu naredi, da ubije gusku. On to učini i daruje sjajno perje kraljevoj kćeri. Po tom se vrati kući pjevajući.

Š A L E

Lukavi sin. »Ti se, tatice, ne briješ rado. Je li, da je tako?«

»Jest.«

»Onda je dobro! Zahvali mi, jer sam ti polomio brijaću britvu.«

Uslužni susjed. Popravljač glasovira: »Milostiva, ja sam došao pogledati vaš glasovir.«

»Ali ja vas nisam zvala.«

»Vi ne, ali vaš susjed.«

Đački. Profesor: »Na što ste pomislili, kad sam rekao, da slon treba 90 kg hrane na dan?«

Đak: »Pomislio sam: Sva je sreća, da mi nismo slonovi, jer nas ima 15 u kući!«

Tata. Gospodin: »Gdje je tata, mali?«

Dijete (kazujući prstom tatinu sliku): »Onamo gore visi.«

Štakori. A.: »Zaboga, kuća ti gori!« B.: »Neka gori, izgorit će barem i štakori, koji su u njoj!«

Nauka o rečenicama. Profesor: Što je to: »Moj otac je uvijek trijezan?«

Đak: To je laž, jer kad sam ja pošao u školu, on je pošao u krčmu.

»Unijati«. Stanovnici otočića Unijâ (kod Lošinja) poznati su kao snažni, ali i lukavi ljudi. Jednom je neki »unijat« Dumić radio kod neke žene na polju. Kad dođe »marenda« reče mu: »Dumiću, ča biste: kruha i frigane ribe ili kruha i mlika?«

Dumić: »A đankule, najprvo jeno, pak drugo!«

U vojsci. Jednom je bio za večeru kiseo kupus. Kad je general došao, pregleda, da li je kuhinja u redu. Zatim zapita kuhara: »Što ima dobra za večeru?«

Kuhar (zbunjen): »Kiseli gospodine, kupus generale!«

Olakšavajuća okolnost. Predsjednik: »Jeste li već ranije bili kažnjavani?«

Optuženik: »Jesam češće, ali se dešavalo, da me je sud i puštao na slobodu — radi nedostataka dokaza...«

Znaci raspoznavanja. U slastičarnici plaća neki mladić jedan pojedeni kolač. Pomoćnik ga pita:

»Jeste li imali tortu od čokolade ili od jagoda?«

»Ne znam... Torta je mirisala na sapun.«

»O, onda je bila od jagoda. Jer torta od čokolade miriše na petrolej.«

Optimist. »Je li kod kuće gđa Vjeresić?«

»Jest.«

»No, bar ću već jednom dobiti od nje novac, koji mi duguje za novu haljinu.«

»Vi ste optimist, gospodine. Kad gđa Vjeresić ima novaca, onda je nema kod kuće...«

Matematička zagonetka. Tonček (svom prijatelju): »Ti imaš 2 brata?«

Jožek: »Ne, samo jednog.«

Tonček: »Kako me je lijepo jučer nasamarila tvoja sestra. Rekla mi je, da ona ima dva brata.«

Iz prirodopisa. Učitelj: »Sada mi reci, Tonček, od koje je živine kožuh, koji nosi tvoja majka?«

Tonček: »Od strica Maksa!«

Na koncertu. Mirko je s mamicom na koncertu. Pjevačica pjeva i zborovođa joj daje takt.

Mirko: »Mamice, zašto joj se onaj čovjek prijeti?«

Mama: »Komu?«

Mirko: »Gospojici.«

Mama: »Ta ne grozi se on njoj, nego joj daje takt.«

Mirko: »Pa ako joj se ne grozi, a zašto ona onda tako viče?«

Kasno. Sinčić: »Tata, poznaš li čovjeka, koji je govorio s tobom na kolodvoru?«

Otac: »Ne poznam, sinko.«

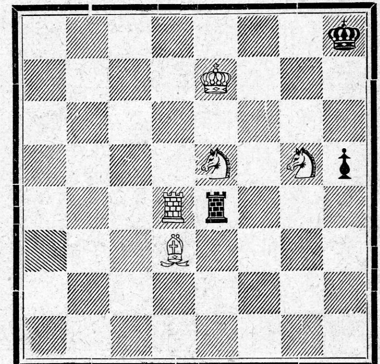
Sinčić: »Šteta! Uzeo ti je tvoju zlatnu uru.«

Djetinja želja. Gospodin s velikom ćelom bio je u posjetima kod Marka Markića. Kad je otišao, reče mali Mirko mami: »I ja ću si, mama, dati tako vlasi ošišati, pa da imam gore na glavi lice.«

Š A H

Problem broj 7.

Z. Trajbar, Slav. Požega

Bijeli matira u tri poteza

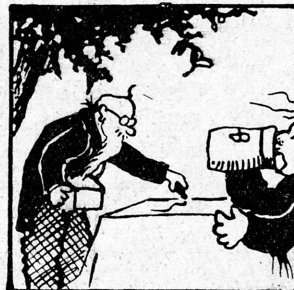
DOBRIJAN I PRODAVAČ LJEPILA

Odnekuda k čiki
sijedi starac stupi,
pa ga dugo nudi,
da ljepila kupi.

Za ljepilo čika
niti pare ne da,
već u svoju čašu
zaljubljeno gleda.

A kad čika počne
da i opet pije,
ljepilo mu starac
preko stola lije.

S prilijepljenom čašom
gledajte paradu!
Čika pod stol pada,
starac gladi bradu...

PREDAJA PAPINSKOG ODLIKOVANJA MUSSOLINIJU

Papinski nuncij kod talijanskoga dvora Monsignore Borgognini na izlasku iz palače Venezie u Rimu, u kojoj je predao Mussoliniju odlikovanje Pape Pija XI. nakon riješenih sporova između Vatikana i talijanske vlade

DOGAĐAJI

U SIJEČNJU

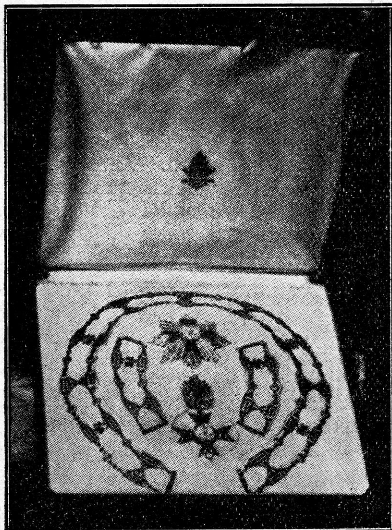
27. Nastradala engleska velika podmornica »M 2«, na kojoj se utopilo 68 ljudi. — Austrijska vlada na čelu s kancelarom Bureschom dala ostavku. — Potpisan je ugovor o nenapadanju između Poljske i Rusije.

28. Sir Eric Drummond, generalni tajnik Društva Naroda, najavio je vijeću Društva Naroda svoju ostavku. — Japanci bombardirali Šanghaj.

29. Dosadašnji austrijski kancelar Buresch sastavio novu vladu bez velikonjemačkih vođa Schobera i Schürffa. — Kineski general Čangkaišek preuzima ulogu diktatora, da organizira otpor proti Japancima.

30. Kineski zastupnik kod Društva Naroda demantira vijest o navještaju rata Kine Japanu. U Vijeću Društva Naroda upozoruje japanski zastupnik, da je radi kinesko-japanskoga konflikta u opasnosti svjetski mir.

31. Kineska vlada bježi iz Nankinga u Loyang. — Hoower poslao japanskoj vladi novu protestnu notu.

Lijevo:

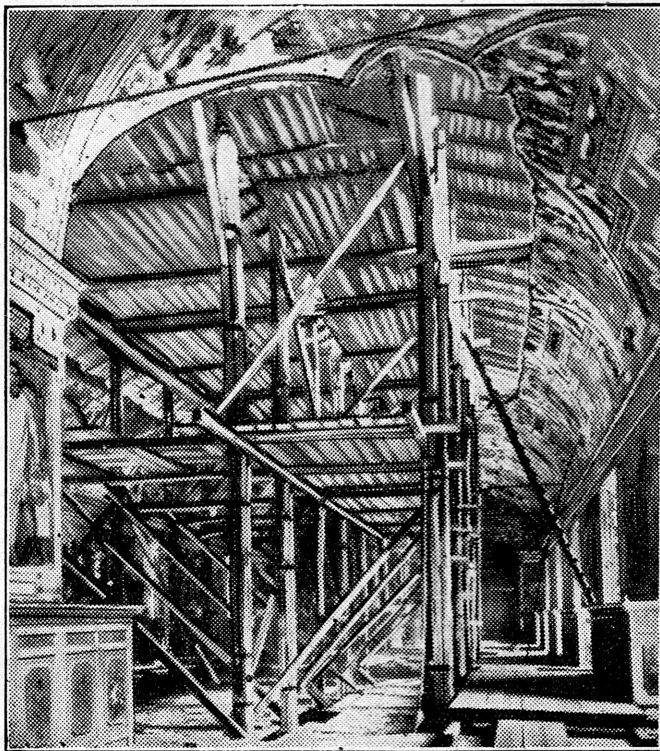
PAPINSKO ODLIKOVANJE MUSSOLINIJU

Lijevo:

FINSKI MINISTAR VANJSKIH POSALA PROOPE,

kojega spominju kao nasljednika Sir Erica Drummondsa, koji je koncem siječnja najavio svoju ostavku na mjestu generalnog tajnika Društva Naroda. Drugi opet spominju kao kandidata za to mjesto čehoslovačkog ministra Beneša

OBNOVA VATIKANSKE KNJIŽNICE,

u kojoj se tri dana prije Božića dogodila katastrofa, što su se srušili svodovi u tri kata, vrši se u punoj mjeri i temeljito, jer su se i naknadno pojavile neke pukotine po zidovima, te je pred opasnošću daljnjega rušenja knjižnica prenešena, dok ne bude zgrada obnovljena.

GENERAL SONDINO
vođa pobune u republici San Salvador u srednjoj Americi, u kojoj je poginulo oko 1000 ljudi i koja je s uspjehom svladana.

MEĐU ČITATELJIMA

ODGOVORI

4. **Lutrija.** Ako to vašem mužu čini zabavu i zadovoljstvo, da igra na lutriji, pustite ga. Mora i on imati svoje zadovoljstvo. A nada u dobitak možda i povoljno djeluje na njegovo duševno raspoloženje uopće. Ali dakako na to ne smije previše trošiti, nego najviše, koliko od ukupnih prihoda može upotrijebiti za svoje lične troškove (Taschengeld). U tom ga nastojte lijepim načinom svesti na pravu mjeru. A nastojte, da kupi i srećku lutrije za beogradsku katedralu, kad već tako rado igra na lutriji. Maja.

6. **Švelja rodakinja.** Gđa Nada neće učiniti nekorektnost, ako iz valjanih razloga napusti švelju rođakinju i posluži se kod švelje nerođakinje, jer poslovi su poslovi. Ali sumnjam, da će gđa Nada biti kod nove švelje bolje podvorena, jer se u svim boljim modnim salonima, ako se dođe sa narudžbom u punoj sezoni, mora također čekati. Dakle treba za vremena toaletu naručiti, pa će biti sve u redu. Čitateljica.

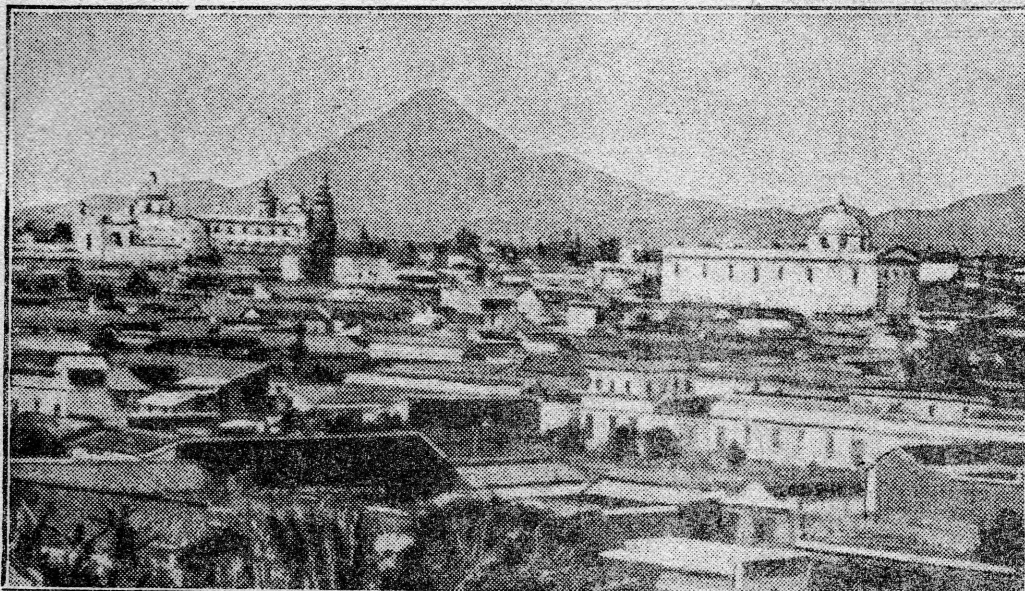
7. **Glasovir.** Časopisa, koji prati baš naročito glasovirsku literaturu, nema. Zato treba stupiti s kojim trgovcem muzikalija (Rosskamp, Zagreb, Praška 10; ili Šidak, Zagreb, Dežmanov prolaz) u vezu i zatražiti od njega najnovije kataloge glasovirske literature, naročito velike i jeftine Univerzalne Edicije. Tamo ima lijep pregled glasovirskih djela svih naroda. Provincijskom glasoviraču, koji hoće da se glasovirski još obrazuje, preporučujem, da sebi dobavi od svog knjižara nastavni plan zagrebačke Muzičke akademije (za klavir) pa da prema stupnju svoje izobrazbe odabere djela za zabavu i pouku. Pianista.

9. **Novac ili namještaj.** Ako ste prištedeni novac doista namijenili za pokućtvo, mislim, da ga mirne duše možete kupiti, ne očekujući ništa više. Teško je naime išta proricati u pitanju sadanje novčane krize. Kad imate gotov novac, možete postići i povoljnu jeftinu cijenu, jer danas su trgovci sretni i presretni, ako mogu što za gotovo prodati. Kakogod se kriza riješila, ne ćete sebi morati kasnije ništa spočitavati, ako sada nabavite pokućtvo. Dapače to će vas pokućtvo uvijek potsjećati, kako ste svojom štednjom sebi omogućili u najteže vrijeme nabaviti nešto, na što malo tko danas uopće može pomišljati, te će i vama i vašima to uvijek biti nov poticaj za štedljivost i u daljnjem vašem životu. Mirko.

MODA

ŠEŠIR „ŠPANJOLSKI BOLERO“
navlači se na glavu na jednu stranu, a načinjen je od slame i isprepleten vunom

GRAD GUATEMALA, U POZADINI VULKAN FUEGO
Koncem siječnja provalio je vulkan Acatenango u Srednjoj Americi, pa je tako zaprijetila i od vulkana Fuego opasnost Guatemali, glavnom gradu istoimene republike.

Ilustrovani tjednik „Obitelj“ izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj“ izdaje Konzorcij Jeronimskih časopisa. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji“, Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji“: Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj“ se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

Z A G O N E T K E

1. Križaljka

Sastavio *Veljko Novak*, Zagreb

Vodoravno: 1. Grad u Rumunjskoj. 8. Školski, ratni drug. 10. Zamjenica. 11. Kontinent (z=s). 12. Mjera. 14. Zapara. 16. Grad u Španjolskoj (fon.). 18. Hrvatska opera. 19. Priroda. 20. Žensko ime. 21. Ime pjesnika-boema. 22. Samovladar. 25. Glagol (od imenice »obuća«). 27. Navala, napad. 28. Nasilnik. 29. Nota. 30. Dio glave. 32. Uzvik. 33. Borioci sa bikovima. 36. Poderana.

Okomito: 1. Domaća životinja. 2. Talijanski državnik i historik. 3. Grad u Dalmaciji. 4. Veznik. 5. Grad u Francuskoj. 6. Grčki otok. 7. Veznik. 8. Udobnost; lijenost. 9. Žensko ime i lice iz Šenoine »Seljačke bune«. 10. Naziv za konja (lihoprstaš). 13. Ravan, ploha. 15. Vrst ptice. 17. Muško ime. 23. Glazbeni sklad. 24. Bora (e=o). 25. Vremenski prilog. 26. Egzotična životinja. 31. Dvojica (obrnuto). 34. Izraz čuđenja. 35. Božanstvo.

2. Rodovka

Sastavio *Š. J.*, Sinj

U muškome ta ti riba
Uvijek samo natrag spješi,
A u ženskom: tu će pasti
svako, kad se duše riješi.

3. Stari natpis

Sastavio *M. Krvavica,* Split

AMIN OREJ GO TEV
SOVT ŠURD ON
VEŽINJ KOK STA VRH

4. Dopunjaljka

Sastavio *R. Gruden,* Karlovac

I.

				N		
				N		
				N		
				N		
				N		
				N		
				N		

II.

I.—II. = ?

Popuni redom ovim riječima: 1. Mjesto u Drinskoj banovini. 2. Pripadnik jedne balkanske države, 3. Glasovi grad u Francuskoj, 4. Lokot. 5. Nije stražnji, 6. Sin Edipov, 7. Alkoholik.

5. Zagonetni naslov

Sastavio *S. Petrina,* Zagreb

BRIŠITE TIJELO

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 24. veljače. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se ždrijebom podijeliti na koncu tromjesečja.